

RECEPȚIONAT

Ministerul Educației și Cercetării

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARI ECONOMICE

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

pentru etapa 2024

**privind realizarea subprogramului de cercetare în cadrul
programului instituțional de cercetare al organizației (2024-2027)**

Titlul subprogramului **Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități,
implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice**

Prioritatea strategică **Provocări societale**

Codul subprogramului **030102**

Directorul unității de cercetare
Coordonatorul subprogramului
de cercetare

GAGAUZ Olga
GAGAUZ Olga

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1. Scopul și obiectivele etapei 2024 (obligatoriu).....	3
2. Acțiunile planificate pentru etapa 2024 (obligatoriu).....	3
3. Acțiunile realizate în 2024 (obligatoriu)	5
4. Rezultatele obținute (obligatoriu). Se prezintă rezultatele obținute în 2024 - descriere narativă 3-5 pagini	8
6. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații (obligatoriu)	15
7. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice. (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor) (opțional)	20
9. Colaborare la nivel național și internațional (opțional).....	23
10. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului (opțional).....	25
11. Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (opțional).....	25
12. Concluzii (obligatoriu).....	26
Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024	27
Componenta echipei de cercetare	29

1. Scopul și obiectivele etapei 2024 (obligatoriu)

Denumirea etapei 2024 Elaborarea cadrului conceptual privind studierea tranziției demografice în RM.

Scopul etapei 2024

Elaborarea cadrului conceptual integrat pentru studierea tranziției demografice în Republica Moldova, printr-o abordare multidisciplinară și prin integrarea unor metode inovatoare de analiză și prognoză, în vederea fundamentării unor politici demografice bazate pe dovezi științifice.

Obiectivele subprogramului 2024

- Studiul teoretic al tranziției demografice, explorarea paradigmelor demografice conexe precum teoria economiei populației sau teoria migrației.
- Elaborarea programelor de cercetare și instrumentelor de colectare a datelor pentru organizarea studiilor sociologice tematice.
- Elaborarea Conturilor Naționale de Transfer pentru anii 2022-2023.
- Elaborarea prognozei demografice analitice la nivel național până în anul 2050 în baza datelor pentru anul 2022.
- Dezvoltarea conceptelor metodologice și promovarea indicatorului de evaluare a nivelului mortalității premature: o abordare integrală.
- Studii sociologice tematice

2. Acțiunile planificate pentru etapa 2024 (obligatoriu)

1. Abordarea conceptuală multidisciplinară complexă a tranziției demografice.
2. Abordare metodologică și conceptualizare a noțiunii de reziliență demografică și politici reziliente.
3. Reactualizarea scenariilor privind dinamica fertilității, mortalității și migrației.
4. Elaborarea programelor de cercetare pentru studiul sociologic: Evaluarea percepțiilor, dificultăților și strategiilor în accesarea tehnologiilor medicinei reproductive asistate în baza studiului calitativ.
5. Elaborarea tipologiei tinerilor NEET în baza analizei de cluster a datelor GGS 2020.
6. Elaborarea programului de cercetare pentru studiul sociologic privind mobilitatea teritorială a forței de muncă la nivel național.
7. Identificarea particularităților de integrare a străinilor imigranți în scop de muncă în RM
Elaborarea programului studiului privind integrarea socioeconomică a refugiaților din Ucraina.
8. Alinierea și integrarea studiului privind populația în vârstă la Acțiunea COST -CA22167 - Participatory Approaches with Older Adults (PAAR-net)
9. Studierea aspectelor ce țin de fertilitatea demografică masculină în baza datelor GGS 2020
10. Colectarea și procesarea datelor pentru elaborarea Conturilor Naționale de Transfer pentru anul 2022. Realizarea studiului privind pierderile economice ale mortalității premature, utilizând Conturile Naționale de Transfer 2022.
11. Elaborarea modelului econometric de evaluare a impactului schimbărilor structurale ale populației asupra creșterii economice.

12. Elaborarea versiunii finale a proiecției demografice la nivel național până în anul 2050, analiza rezultatelor.
13. Studiu și testarea metodologiei de estimare a ferestrei demografice.
14. Elaborarea și analiza Conturilor Naționale de Transfer pentru anul 2023, explorarea tendințelor pentru anii 2019-2023.
15. Evaluarea percepțiilor, dificultăților și strategiilor în accesarea tehnologiilor medicinei reproductive asistate în baza studiului calitativ (20 interviuri cu beneficiari și experți).
16. Analiza modelelor de comportament reproductiv al bărbaților din Moldova.
17. Elaborarea programului de cercetare pentru studiul sociologic „Explorarea factorilor de risc privind consumul de alcool”.
18. Studiarea proceselor migraționale și atractivitatea investițională a Republicii Moldova (studiu calitativ cu interviuarea a 10 experți/factorilor de decizie din domeniu).
19. Stabilirea particularităților de integrare a refugiaților din Ucraina
20. Dezvoltarea conceptelor metodologice și promovarea indicatorului de evaluare a nivelului mortalității premature: o abordare integrală.
21. Analiza diferențierii mortalității prin COVID-19 la grupurile etnice și lingvistice ale populației din Moldova.
22. Elaborarea prognozei pieței forței de muncă în baza datelor revizuite
23. Evaluarea politicii familiale și a serviciilor naționale de suport a familiei, și alinierea acestora la standardele europene prin integrarea activității de cercetare la Acțiunile COST: CA21150 - Parental Leave Policies and Social Sustainability (2023-2027) și COST Innovators Grant “A quality assurance implementation protocol for family support services in Europe. An evidence-based and culturally informed model for professional practice” (QA[4]EuroFam) 2023-2027.
24. Organizarea sesiunii demografice în cadrul conferinței internaționale științifico-practică ”Creșterea economică în condițiile globalizării”, Ediția a XVIII-cea, INCE.

3. Acțiunile realizate în 2024 (obligatoriu)

Au fost reactualizate scenariile privind dinamica fertilității, mortalității și migrației pentru Republica Moldova, și elaborată prognoza demografică națională cu orizont de timp până în 2040. Au fost utilizate statistici actualizate și scenarii pentru diferite variante de politici demografice. Au fost elaborate lucrarea „*Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040: implicații economice și sociale ale depopulării și îmbătrânirii demografice*” și Harta de date ”Profilul Demografic al Republicii Moldova 2024 și Proiecția numărului populației la orizontul anului 2040”.

A fost elaborat cadrul conceptual, teoretic și aplicabil al tranziției demografice ca driver al dezvoltării prin intermediul conceptului de fereastră demografică de oportunitate și a dividendului demografic. Au fost testate metodologii de estimare a *ferestrei demografice de oportunitate*. A fost elaborat un cadru metodologic mixt de analiză a schimbărilor demografice (ferestra demografică de oportunitate) și al impactului economic pozitiv al acestor schimbări (dividendul demografic). Au fost identificate diferențierile conceptuale și metodologice a dividendului demografic și al ferestrei demografice pe bază empirică. A fost realizat *studiu comparativ al primului și al celui de al doilea dividend demografic* în Moldova, Singapore, Georgia, Coreea de Sud și Uzbekistan. Rezultatele au fost publicate în două articole și prezentate în cadrul a două conferințe internaționale.

A fost dezvoltat cadrul conceptual al pierderilor economice asociate mortalității premature prin metodologia Conturilor Naționale de Transfer (CNT), incluzând estimarea impactului asupra gospodăriilor și economiei naționale în perioada pandemiei COVID-19. A fost calculat indicatorul YPPLL - *Years of Potential Productive Life Lost* – care reflectă contribuțiile economice pierdute ale persoanelor decedate înainte de vârsta productivă maximă.

Au fost estimate pierderile directe și cele indirecte prin calcularea veniturilor economice pierdute, inclusiv salariile și alte surse de venit, pentru persoanele decedate prematur și evaluarea impactului asupra consumului gospodăriilor, pierderile generate de munca neplătită (cum ar fi îngrijirea familială) și reducerea activităților economice datorate deceselor premature.

A fost realizată analiza comparativă a mortalității premature în Republica Moldova în raport cu alte țări din Europa Centrală și de Est, subliniind influența crizelor socioeconomice asupra tendințelor demografice. A fost elaborat și publicat articolul „*The analysis of premature mortality in selected Central and East European countries*” ca o contribuție la înțelegerea dinamicii mortalității și fertilității în context regional.

Au fost construite și analizate *Conturile Naționale de Transfer (CNT) pentru anul 2023*, evaluate fluxurile economice dintre diferite grupe de vârstă, atât pe partea de transferuri primite (pensii, asistență socială, servicii de sănătate), cât și pe partea de contribuții (impozite și alte plăți publice). A fost realizat studiul „*Long-term fiscal implications of aging: The case of Moldova*”. Rezultatele studiului au fost integrate într-un articol științific, prezentat la două conferințe internaționale. A fost elaborat un *Policy Brief*: „Impactul fiscal al îmbătrânirii demografice”.

S-a evaluat reproducerea forței de muncă și impactul schimbărilor demografice asupra pieței muncii, subliniind provocările legate de reducerea forței de muncă și îmbătrânirea populației active. A fost determinată influența factorilor economici asupra procesului de tranziție de la activitatea profesională la pensie, evidențiindu-se necesitatea unor strategii sustenabile pentru sistemul de pensii. Prin aplicarea *Curbei Beveridge* au fost evaluate tensiunea și disproporțiile structurale de pe piața muncii din Republica Moldova, s-a analizat relația dintre cerere și ofertă, iar rezultatele au fost integrate într-o serie de articole științifice care demonstrează aplicarea unei abordări multidisciplinare în analiza demografică și economică a pieței muncii.

În baza datelor GGS a fost realizat studiul privind *diferențele de gen a tranziției către statutul de părinte în funcție de ordinul nașterii*.

A fost desfășurat un *studiu calitativ pentru a identifica dificultățile și strategiile în accesarea tehnologiilor de medicină reproductivă asistată (fertilizare in vitro)*. Au fost realizate interviuri individuale cu 8 experți (medici reproductologi, medici ginecologi, reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Agenției de Transplant) și 10 femei care au urmat tratamente medicale de reproducere asistată. Au fost evidențiate lacunele sistemului, barierele financiare etc. care limitează accesibilitatea și eficiența tratamentelor. Au fost formulate recomandări de politici pentru dezvoltarea unor protocoale standardizate care să asigure calitatea și siguranța tratamentelor, adaptate la condițiile Republicii Moldova. Rezultatele studiului au fost prezentate în cadrul forumurilor științifice internaționale și integrate în publicații științifice.

Au fost analizate datele Studiului „Generații și Gen” (GGS) pentru identificarea și clasificarea tinerilor NEET, fiind extras un sub-eșantion de 1629 de persoane. Au fost aplicate metoda regresiei logistice și analiza de tip Two-Step Cluster pentru a elabora tipologii ale tinerilor NEET, identificând patru grupuri principale în funcție de factori precum educația, statutul familial și oportunitățile de angajare. La fel în baza datelor GGS a fost realizat studiul „*Modele latente de tranziție la vârsta adultă în Moldova: De la gen la gen, de la generație la generație*”. Au fost formulate propuneri pentru politici publice adaptate, vizând reducerea inegalităților și sprijinirea tranziției eficiente de la educație la muncă a tinerilor.

A fost realizată cercetarea calitativă *Provocări și perspective privind gestionarea migrației internaționale în Republica Moldova* prin analiza de conținut și analiza SWOT a 80 de documente strategice și rapoarte analitice. Au fost identificate limitele și lacunele actuale ale practicilor naționale în domeniu și delimitate modele și practici internaționale relevante pentru gestionarea fluxurilor migratorii. A fost susținută teza de doctor în științe economice „Gestionarea proceselor migraționale în contextul dezvoltării pieței muncii competitive (cazul Republicii Moldova)”, autor Tabac Tatiana, cercetător științific în cadrul subprogramului.

A fost inițiat studiul asupra *provocărilor sociale și economice întâmpinate de refugiații ucraineni în procesul de integrare*. Au fost examinate sursele de date statistice și administrative privind persoanele strămutate din Ucraina, cadrul instituțional și oportunitățile privind acordarea asistenței pentru perioada de aflare în Republica Moldova, posibilitățile de integrare, provocările și posibilitățile de depășire ale acestora. Au fost analizate barierele legislative și culturale, oferind recomandări pentru politici mai flexibile.

A fost realizat studiul „*Imigrarea pentru reîntregirea familiei în Republica Moldova: evaluare și provocări ale politicilor de integrare*”. Au fost efectuate interviuri cu factorii de decizie ale autorităților responsabile pentru integrarea străinilor și organizațiile neguvernamentale implicate în acest proces. Au fost identificate lacunele din cadrul legislativ, analizate barierele de acces pentru imigranți (economice și sociale) întâmpinate în procesul de reîntregire familială și integrare socială. Au fost propuse măsuri pentru adaptarea cadrului legislativ și îmbunătățirea accesului imigranților la locuri de muncă. Rezultatele studiilor au fost integrate în două publicații științifice și prezentate în cadrul forumurilor științifice.

A fost realizat studiul „*Modelarea structurii teritorial-administrative în condițiile depopulării naționale*”. Au fost analizate dezechilibrele demografice cauzate de depopulare și provocările pentru administrațiile locale. Au fost evaluate modelele țărilor europene care au redus numărul unităților administrativ-teritoriale (ex. Danemarca, Belgia, Germania) pentru eficientizarea administrării. Rezultatele studiului, recomandările pentru politici și scenariile posibile pentru reducerea numărului de raioane și consolidarea capacității administrative prin comasarea unor unități teritoriale au fost diseminate în cadrul unei mese rotunde tematice la nivel național și a unui articol de sinteză.

A fost realizat studiul calitativ privind *Protocolul de calitate a serviciilor de suport familial în Republica Moldova*, ca o componentă a studiului transnațional pentru 19 țări participante în cadrul acțiunii COST QA[4]EuroFam. A fost elaborat Policy Brief Moldova privind punctele forte și lacunele politicilor de suportul familial.

Participarea la cursuri de perfecționare: în domeniul prognozărilor demografice Universitatea Charles din Praga, Cehia; în domeniul politicilor familiale Școala de vară „Transnational Childhoods in Europe”, Bruxelles, Belgia; în domeniul capitalului uman și a pieței muncii Training-ul “WoW- Unveiling the colours of the economy”, ITCILO și ETF, Torino, Italia.

Organizarea și desfășurarea a 4 mese rotunde pentru diseminarea rezultatelor studiilor realizate în 2024, și a sesiunii științifice ”Gestionarea proceselor demografice: abordări inovatoare”, organizată în cadrul Conferinței Internaționale Științifico-Practică „Creșterea economică în fața provocărilor globale. Consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”, ediția a XVIII-a. Sensibilizarea opiniei publice și a factorilor de decizie privind importanta problemelor demografice, inclusiv prin participarea la emisiuni radio și TV (26 interviuri).

4. Rezultatele obținute (obligatoriu). Se prezintă rezultatele obținute în 2024 - descriere narativă 3-5 pagini

În anul 2024 în cadrul subprogramului de cercetare "Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice" au fost obținute următoarele rezultate (pe componente de cercetare):

Proгноza numărului și structurii populației. Unul din cele mai complexe exerciții realizate pe parcursul activității științifice din acest an este *proгноza numărului și structurii populației până la orizontul anului 2040 în perspectivă națională și 2033 în perspectivă regională*. Pentru realizarea acestui exercițiu au fost urmate etape de pregătire și anume: evidențierea tendințelor curente și trecute în evoluția principalelor procese demografice; construirea și definitivarea scenariilor de evoluție prospective a realităților demografice naționale etc. Proгноza demografică națională evidențiază riscurile, dar și oportunitățile demografice cu care se poate confrunta sau de la care are de beneficiat Republica Moldova. Proгноza demografică pentru Republica Moldova indică o scădere continuă a populației, determinată de emigrarea masivă, natalitatea scăzută și îmbătrânirea accentuată. Ponderea persoanelor vârstnice crește, în timp ce proporția tinerilor scade, generând un dezechilibru intergenerațional și o rată de dependență tot mai mare asupra populației active economic. Migrația, în special a persoanelor de vârstă reproductivă și activă, reduce natalitatea și agravează declinul natural al populației. Fără măsuri pentru reducerea emigrației și atragerea tinerilor înapoi, scăderea populației și efectele negative asupra economiei și societății se vor accentua. Pe termen lung, reducerea forței de muncă afectează productivitatea și competitivitatea, în timp ce îmbătrânirea pune presiune pe sistemele de pensii, sănătate și asistență socială. Creșterea necesarului de resurse financiare pentru pensii și îngrijiri medicale amplifică riscurile de deficit bugetar. Adaptarea infrastructurii și extinderea serviciilor pentru a răspunde nevoilor populației vârstnice devin priorități urgente, în contextul acestor schimbări demografice complexe.

Un rezultat important este că elaborarea regulată și oficială a progноzei populației este stipulată prin *Hotărârea Guvernului nr. 78 din 17 aprilie 2024*, care mandatează Ministerul Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul Institutului Național de Cercetări Economice (Centrul de Cercetări Demografice), să asigure, începând cu anul 2024, elaborarea anuală a progноzei populației la nivel național și, o dată la trei ani, la nivel teritorial. Rezultatele progноzelor demografice au fost diseminate către autoritățile publice centrale (Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării), inclusiv prezentate în cadrul conferințelor internaționale și a unei mese rotunde tematice cu invitați din mediul academic și didactic, autorități publice centrale/locale, societatea civilă ș.a. Cu sprijinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și UNFPA Moldova, au fost realizate *seminare informative* pentru reprezentanții APL-urilor cum să utilizeze datele demografice și progноzele demografice în procesul decizional.

Grupul de lucru asupra progноzelor demografice a elaborat lucrarea „Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040: implicații economice și sociale ale depopulării și îmbătrânirii demografice” și Harta de date „Profilul Demografic al Republicii Moldova 2024 și Proiecția numărului populației la orizontul anului 2040”.

Harta de date a fost apreciată cu **Medalia de aur în cadrul Expoziției Internaționale de Inovație și Transfer Tehnologic EXCELLENT IDEA-2024** (Autorii: Olga Gagauz (coord.), Pahomii Irina, Slav Maxim, Tatiana Tabac, Știrba Vitalie).

Mortalitatea prematură. A fost analizată mortalitatea prematură din perspectiva diferitor abordări metodologice. Astfel, a fost scoasă în evidență importanța setării unei anumite abordări în monitorizarea evoluției mortalității premature în dependență de nivelul mortalității observat. Mortalitatea prematură și confruntarea diferitor abordări în analiza acesteia a fost realizată dintr-o perspectivă regională comparativă. În cadrul studiului a fost analizată o perioadă mai îndelungată – 1970-2019 – cu evidențierea Republicii Moldova și țărilor din Europa de Est și Centrală. În baza analizei realizate a fost observată o reducere stabilă a mortalității premature în țările satelit și

balte, în contrast cu fluctuațiile pronunțate înregistrate în Republica Moldova și țările post-sovietice din Europa de Est. Remarcabil, o tendință constantă de reducere a fost observată pentru toți indicatorii, cu progrese semnificative înregistrate în Cehia, Slovacia și Estonia în ceea ce privește diminuarea deceselor premature. Traectoria mortalității premature în Republica Moldova și țările din Europa de Est subliniază influența crizelor socioeconomice și a modelelor distincte de consum de alcool asupra tendințelor mortalității. Este important de menționat că studiul evidențiază limitările utilizării unui prag de vârstă static de 65 de ani, care nu reușește să surprindă pe deplin realitățile mortalității premature, în special în rândul femeilor. Totuși, deși metricul tradițional al deceselor înainte de vârsta de 65 de ani oferă o măsură ușor de înțeles, perspectivele detaliate oferite de disparitatea duratei de viață și pragul de vârstă derivat din aceasta îmbunătățesc înțelegerea dinamicii mortalității premature. A fost subliniat faptul că recunoașterea punctelor forte și a limitărilor fiecărui indicator și abordări este esențială pentru aprofundarea înțelegerii mortalității premature și pentru îmbunătățirea dezvoltării și implementării intervențiilor de sănătate publică specifice.

Pierderi economice asociate mortalității prin prisma NTA. Au fost estimate pierderile economice asociate mortalității premature și excesive în perioada pandemiei Covid-19 prin prisma Conturilor Naționale de Transfer. Prin aplicarea metodologiei specifice au fost estimate atât pierderile directe cât și cele indirecte. Utilizând metodologia Conturilor Naționale de Transfer (NTA), pierderile economice asociate mortalității în exces au fost evaluate pe baza anilor de viață productivă pierduți (YPPLL). Aceste pierderi au fost ajustate pentru veniturile și nivelurile de consum la nivel național. Pierderile economice în timpul pandemiei nu au fost limitate la contribuția economică directă a persoanelor decedate, ci au inclus și impactul asupra consumului gospodăriilor, precum și pierderile de muncă neplătită, cum ar fi îngrijirea familială sau voluntariatul. În context național, pierderile au fost exacerbate de o structură demografică vulnerabilă și de veniturile relativ scăzute ale populației, ceea ce a amplificat efectele economice negative ale mortalității în exces. Integrarea datelor economice și demografice într-un cadru comun a oferit o imagine detaliată a impactului pierderilor demografice asupra economiei naționale. Utilizarea metodologiei NTA a permis compararea între țări și identificarea vulnerabilităților specifice în funcție de structura de vârstă și nivelurile economice.

Elaborarea Conturilor Naționale de Transfer (CNT) pentru anul 2023, analiza tendințelor pentru anii 2019-2023 și a impactului îmbătrânirii demografice asupra echilibrului fiscal. Au fost analizate evoluțiile transferurilor publice între 2019 și 2023, arătând o creștere constantă a ponderii populației de vârstă înaintată în consumul transferurilor sociale. De exemplu, transferurile pentru populația 60+ ani au crescut de la 39,5% în 2019 la 40,8% în 2022. S-a demonstrat că mecanismele de indexare automată a pensiilor și creșterea cheltuielilor cu sănătatea au contribuit la această dinamică. Îmbătrânirea demografică și modificările structurale ale populației determină presiuni semnificative asupra echilibrului fiscal, amplificând deficitul bugetar și povara datoriei publice. S-a evidențiat faptul că populația de peste 60 de ani primește 40% din transferurile sociale, dar contribuie cu doar 20% la finanțarea acestora, ceea ce amplifică presiunea fiscală asupra populației active. Studiul a utilizat *un model econometric* pentru a integra proiecțiile demografice cu cele economice, simulând impactul fiscal al îmbătrânirii demografice până în 2040. Scenariile elaborate au arătat că, în cel mai probabil caz („scenariul mediu”), populația 60+ ani va absorbi peste 53% din transferurile sociale până în 2040, în timp ce raportul datorie/PIB ar putea depăși pragul de 80% dacă nu sunt implementate politici corective. În Policy Brief-ul elaborat sunt integrate recomandări privind intervențiile strategice necesare în fața acestor provocări fiscale, inclusiv creșterea productivității muncii, integrarea socioeconomică a tinerilor și reforme fiscale care să mențină sustenabilitatea sistemului public de pensii și sănătate. Rezultatele studiului oferă o bază solidă pentru formularea politicilor publice pe termen lung.

Elaborarea tipologiei tinerilor NEET în baza analizei de cluster a datelor GGS 2020. Prin analiza de tip cluster „Two-Step Cluster”, s-au identificat patru tipologii majore ale tranziției tinerilor la viața adultă: tranziția complexă - caracterizată de educație superioară completă,

integrare stabilă pe piața muncii și amânarea formării unei familii; tranziția incertă - asociată cu angajări temporare sau informale și întârzieri în evenimentele majore ale vieții, precum căsătoria; tranziția precară - dificultăți majore în găsirea unui loc de muncă și dependență prelungită de familie; tranziția timpurie - părăsirea timpurie a sistemului educațional, intrarea rapidă pe piața muncii și formarea precoce a familiei.

Au fost identificați *factorii de risc pentru apartenența la categoria NEET*: rezidența rurală și nivelul scăzut de educație sunt principalele determinante pentru plasarea în categoria NEET; inegalități de gen - femeile NEET prezintă riscuri mai mari de excluziune socială și profesională din cauza presiunilor culturale și familiale (maternitatea timpurie și responsabilitățile de îngrijire a familiei limitează participarea activă pe piața muncii); impactul generațional - a fost observată o deteriorare a condițiilor de integrare a tinerilor pe piața muncii în comparație cu generațiile anterioare. Studiul datelor GGS a contribuit la o înțelegere mai profundă a dinamicii tinerilor NEET, identificând vulnerabilitățile acestora și oferind informații esențiale pentru dezvoltarea politicilor de integrare socioeconomică.

Datele din GGS au stat și la baza altui studiu tematic realizat „*Modele latente de tranziție la vârsta adultă în Moldova: De la gen la gen, de la generație la generație*”, extinzând analiza pentru persoanele născute între 1941 și 1985. Prin aplicarea metodei *Latent Profile Analysis (LPA)* și luând la bază evenimentele-cheie din viața unei persoane (prima căsătorie, primul copil, finalizarea educației) au fost identificate două tipare majore de tranziție: tradițională - caracterizată de evenimente ce apar devreme, în ordine standard (căsătorie, copil, educație finalizată); și modernă - cu variații în ordinea evenimentelor și întârzieri în completarea etapelor. Au fost identificate diferențe semnificative între generații și genuri, indicând un proces mai devreme pentru bărbații din generațiile mai vechi comparativ cu femeile din generațiile mai noi. Generațiile care au trecut prin criza economică și politică a anilor 1990 au prezentat modele mai complexe și întârziate de tranziție, indicând o adaptare la condițiile socioeconomice instabile. Femeile au arătat o tranziție mai diversificată decât bărbații, influențată puternic de normele culturale și de oportunitățile limitate pe piața muncii.

Studiile realizate în baza datelor GGS oferă o înțelegere aprofundată a dinamicii tranziției la viața adultă în Republica Moldova, evidențiind provocările generaționale și de gen. Rezultatele acestor studii pot servi drept bază pentru dezvoltarea politicilor publice orientate spre sprijinirea tinerilor în procesele de integrare socială și profesională, în special femeile, în tranziția la viața adultă prin: investiții în educație și acces la piața muncii; crearea unor programe de sprijin pentru tinerii afectați de condiții economice instabile etc. Tranziția modernă la viața de adult necesită soluții adaptate, care să țină cont de diversitatea experiențelor individuale și de factorii structurali.

Comportament reproductiv. În baza datelor GGS a fost elaborat *studiul privind diferențele de gen a tranziției către statutul de părinte în funcție de ordinul nașterii*. Studiul s-a axat pe cohorte de bărbați și femei născute între anii 1950 și 1989, pe un eșantion total de 7501 respondenți. Numărul valid de cazuri pentru bărbați a constituit 3345 (47,4 la sută), iar pentru femei - 3706 (52,6 la sută). Studiul a contribuit la o înțelegere mai profundă a tendințelor de fertilitate în funcție de gen și tranziția către statutul de părinte, oferind o perspectivă comparativă asupra acestor procese. Proporția bărbaților care rămân fără copii de-a lungul vieții este semnificativ mai mare în comparație cu femeile care și-au încheiat perioada de reproducere. *Modelul de fertilitate al bărbaților* din Moldova este caracterizat prin debutul activității reproductive la vârste mai înaintate, având mai puțini copii în medie decât femeile și încheierea perioadei lor de reproducere mai târziu în viață. Rezultatele subliniază diferențe substanțiale în comportamentul reproductiv al bărbaților și femeilor, contribuind la o imagine mai largă și mai completă a dinamicii populației și a tendințelor de fertilitate. Rezultatele cercetărilor indică un rol central al nivelului de educație, statutului economic și migrației în influențarea deciziilor reproductive ale bărbaților. Migrația internațională a fost identificată drept un factor care contribuie la amânarea sau reducerea fertilității. Tendința consistentă a familiilor cu doi copii și o scădere a numărului de nașteri de ordin superior în rândul generațiilor mai tinere indică o schimbare mai largă către familii mai mici

și o scădere a numărului total de copii biologici. Studiul arată o participare mai redusă a bărbaților în planificarea familială, dar cu o tendință de creștere în generațiile mai tinere.

Un alt studiu *Orientările valorice moderne și tradiționale în ceea ce privește familia și nașterea*, realizat în baza datelor GGS, au evidențiat determinanții atitudinali-valorici privind familia și copii la femeile de vârstă reproductivă (N=2705), din perspectiva nivelului de educație al femeilor, a locului de reședință și a grupelor de vârstă cincinale. A fost aplicată metoda de analiză factorială exploratorie, analiza componentelor principale (rotația Varimax), în baza afirmațiilor care caracterizează atitudinile tradiționale și moderne față de familie și copii. Rezultatele arată alinierea cu valorile atitudinilor moderne față de familie, căsătorie și copii în rândul femeilor mai tinere (de până la vârsta de 34 ani), al femeilor din mediul urban (inclusiv celor din Chișinău) și al femeilor cu studii superioare, înregistrând asocierea lor cu factorul „atitudini moderne”. Aceste atitudini includ coabitarea fără căsătorie, nașterea în cupluri necăsătorite și divorțul dacă partenerii nu sunt fericiți. Femeile din grupe de vârstă mai înaintate, din mediul rural, și cu niveluri medii și scăzute de educație demonstrează tendința opusă, alinându-se cu atitudinile tradiționale față de căsătoria pe tot parcursul vieții, nașterea numai în cadrul căsătoriei și toleranța față de conviețuirea fără înregistrarea căsătoriei.

Infertilitatea și perspectiva accesării tratamentelor de reproducere medicală asistată. Cu scopul de a analiza în profunzime experiențele cuplurilor din Republica Moldova care se confruntă cu infertilitatea și recurg la metode moderne de tratament a fost realizat *studiul calitativ „Evaluarea percepțiilor, dificultăților și strategiilor în accesarea tehnologiilor medicinei reproductive asistate”*. Studiul include interviuri realizate cu 10 femei care au accesat tratamentul și servicii de RMA și 8 cu experți experți (medici reproductologi, medici ginecologi, reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Agenției de Transplant) specializați în domeniul reproducerii asistate. Studiul asigură o diversitate în termeni de locație geografică (urban și rural) și statut socioeconomic. Rezultatele obținute au arătat că infertilitatea este percepută de cupluri drept o problemă personală și socială profund stigmatizantă. Mulți dintre participanți au raportat sentimente de rușine și devalorizare personală, alimentate de presiunea culturală privind rolurile tradiționale de gen și importanța procreării. Accesarea tratamentelor de reproducere asistată a fost descrisă ca fiind marcată de multiple dificultăți. Principalele bariere identificate în accesarea tratamentelor de RMA sunt: costurile financiare ridicate, care fac ca tratamentele să fie inaccesibile pentru o mare parte din populație, mai ales în zonele rurale; cunoștințele limitate despre posibilitatea de a beneficia de fertilizare in vitro prin asigurarea de sănătate, precum și lipsa mediatizării acestor opțiuni; accesul limitat la servicii specializate, clinicile cu infrastructură bine dezvoltată fiind concentrate doar în orașele mari, lăsând zonele rurale într-un dezavantaj semnificativ. De asemenea, se constată că insuficiența serviciilor de consiliere și consultanță, absența serviciilor de suport psihologic duc la o înțelegere limitată a procedurilor și riscurilor asociate, pacienții rămânând fără instrumentele necesare pentru a gestiona stresul în fața eșecurilor repetate. Strategiile adoptate de cupluri pentru a face față dificultăților includ economisirea pe termen lung, accesarea împrumuturilor și sprijinul informal din partea familiei sau prietenilor.

Studiul evidențiază că absența unor protocoale naționale în Republica Moldova privind implementarea procedurilor de reproducere umană asistată pot duce la practici variate și ineficiente în clinici evidențiind necesitatea dezvoltării protocoalelor standardizate care să asigure calitatea și siguranța tratamentelor, adaptate la condițiile locale, pentru a proteja pacienții și a optimiza rezultatele. Concluziile studiului au evidențiat necesitatea unor intervenții sistematice pentru a facilita accesul echitabil la tehnologiile reproductive asistate, dezvoltarea unui cadru de politici publice care să susțină subvenționarea procedurilor, extinderea rețelei de clinici și integrarea serviciilor de consiliere psihologică în pachetul de tratamente.

Forța de muncă în contextul îmbătrânirii demografice. Activitățile s-au concentrat pe evaluarea dinamicii pieței forței de muncă și dezvoltarea unui *model econometric* pentru analiza impactului structural al demografiei asupra creșterii economice. În baza datelor revizuite a fost elaborată *proгноza pieței forței de muncă* care arată că, până în 2040, populația aptă de muncă va

înregistra un declin semnificativ, cu aproximativ 18%. Analiza calitativă a pieței muncii a scos în evidență o creștere a decalajului între competențele forței de muncă disponibile și cerințele pieței, în special în sectoare precum IT, sănătate și agricultură.

În studiul pieței muncii, s-a utilizat *curba Beveridge* pentru a evalua tensiunile dintre cererea și oferta de muncă. Rezultatele au arătat un dezechilibru major, în special în zonele rurale, unde deficitul de locuri de muncă calificate se combină cu o migrație externă accentuată. Se constată că lipsa unei strategii coerente de integrare a tinerilor și adulților în vârstă pe piața muncii contribuie semnificativ la perpetuarea tensiunilor economice. Aplicând modelul econometric linear se evidențiază că, creșterea ponderii populației vârstnice și scăderea populației active ar putea reduce rata de creștere a PIB-ului cu 0,8% anual în scenariul pesimist, dacă nu sunt implementate politici de atenuare. Modelul econometric a integrat date demografice și economice (inclusiv PIB-ul, inflația și rata șomajului) pentru perioada 2014-2023 și a oferit proiecții precise până în 2040. Rezultatele modelării au subliniat că migrația internațională a tinerilor este factorul cu cel mai mare impact negativ asupra PIB-ului. În același timp, scenariile optimiste bazate pe politici de retenție a forței de muncă și creștere a productivității indică o creștere economică potențială de 1,2% anual. Conform datelor analizate, ponderea populației vârstnice (>65 ani) va depăși 25% din totalul populației până în 2040, ceea ce va pune presiune semnificativă asupra sistemelor de pensii și sănătate.

Un aspect inovator al cercetărilor este utilizarea indicatorilor elasticității PIB-ului față de dinamica populației ocupate. Analizele au arătat că, în absența unor politici de stimulare a participării economice a femeilor și vârstnicilor, PIB-ul per capita ar putea scădea cu până la 12% în următoarele două decenii. Rezultatele acestor studii au fost diseminate prin publicații și conferințe internaționale, oferind instrumente de planificare strategică la nivel național. Ca recomandări au fost propuse măsuri pentru atenuarea impactului negativ cu accent pe încurajarea participării populației vârstnice pe piața muncii prin crearea unor programe de reconversie profesională; reformarea sistemului de pensii pentru a reduce presiunile asupra bugetului de stat; politici de suport a familiilor tinere.

Structura teritorial-administrativă în condițiile depopulării. A fost realizat studiul „*Modelarea structurii teritorial-administrative în condițiile depopulării naționale*”, care detaliază dezechilibrele demografice cauzate de depopulare, mai ales în zonele rurale și urbane mici, accentuând provocările pentru administrațiile locale prin scăderea veniturilor fiscale și creșterea cheltuielilor per capita pentru servicii. Comparativ, au fost analizate practicile unor țări din Europa care pentru eficientizarea administrării au redus numărul unităților administrativ-teritoriale. Moldova, însă, continuă să mențină o structură fragmentată, ceea ce limitează eficiența și autonomia: populația medie per unitate administrativ-teritorială în Moldova este sub pragul minim de sustenabilitate stabilit de lege (1500 locuitori), iar peste 89% din unități locale au sub 5000 de locuitori, ceea ce afectează capacitatea de autofinanțare. Studiul integrează propuneri de reorganizare cu scenarii posibile pentru reducerea numărului de raioane și consolidarea capacității administrative prin comasarea unor unități; necesitatea descentralizării - transferul de competențe și resurse către unități mai mari și mai bine administrate ar reduce presiunea asupra statului; consolidarea economică a localităților prin politici de sprijin pentru zonele rurale, atragerea investițiilor și dezvoltarea infrastructurii.

Politicile familiale și serviciile de suport. A fost realizat studiul *calitativ privind Protocolul de calitate a serviciilor de suport familial la nivel național* (10 experți), integrat în studiul transnațional pentru 19 țări participante în cadrul Cost Innovation Grant QA[4]EuroFam. Datele colectate au contribuit la evaluarea practicilor curente și formularea de recomandări pentru alinierea serviciilor naționale la standardele europene. Raportul de studiu pentru Republica Moldova a fost integrat în raportul de sinteză pentru 19 țări „*Quality Assurance in Family Support in Europe*”. În baza rezultatelor studiului a fost elaborat și publicat *Policy Brief Moldova* în limbile engleză și română, subliniind punctele forte și recomandările pentru îmbunătățirea suportului familial în Moldova.

5. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute (obligatoriu)

Rezultatele obținute în cadrul subprogramului pentru anul 2024, prezintă un impact semnificativ în plan științific și social, adresând probleme societale majore.

Impact științific. Studiile realizate consolidează capacitatea Republicii Moldova de a aborda provocările demografice și de a se alinia dezbaterilor globale despre sustenabilitate și reziliență demografică. Dimensiunea impactului științific poate fi evaluat prin:

- **Extinderea cunoștințelor în demografie și sociologie la nivel național:** *elaborarea proiecțiilor demografice detaliate până în 2040*, un exercițiu metodologic care integrează scenarii variabile pentru fertilitate, mortalitate și migrație. Aceste proiecții nu doar identifică tendințele de depopulare și îmbătrânire, ci propun interpretări asupra implicațiilor sociale și economice, subliniind efectele potențiale ale unei politici familiale susținute, demonstrând necesitatea investițiilor în sănătate și sprijin familial pentru reducerea emigrației. *Studiul ferestrei demografice de oportunitate* a creat un cadru teoretic de evaluare a relației dintre structura populației și creșterea economică, comparând experiența Moldovei cu cea a țărilor din Asia și Europa de Est.

- **Inovații metodologice și conceptuale:** *integrarea indicatorului YPPLL (Years of Potential Productive Life Lost)* în studierea mortalității și a pierderilor economice asociate deceselor premature. Această abordare evidențiază vulnerabilitățile economiei Republicii Moldova în contextul pandemiei de COVID-19, contribuind la înțelegerea dinamicilor regionale în perioada pandemică, și subliniază importanța sănătății publice pentru sustenabilitatea economică. *Implementarea metodologiei Conturilor Naționale de Transfer (CNT)* reprezintă un instrument de analiză interdisciplinar, integrând dimensiunile economice și demografice. Aplicarea CNT pentru evaluarea redistribuției intergeneraționale în Republica Moldova a demonstrat cum îmbătrânirea demografică afectează echilibrul fiscal pe termen lung. Metodologia a fost adaptată pentru a include specificul local al dinamicii migrației, oferind un model replicabil în alte țări cu provocări similare.

- **Recunoaștere internațională și contribuții interdisciplinare:** a fost generat un volum considerabil de publicații științifice, inclusiv în reviste indexate în baze de date Web of Science și SCOPUS, abordând teme diverse de la tranziția la viața adultă, până la impactul demografic asupra pieței muncii și sănătății publice. Diseminarea largă a cunoștințelor a fost asigurată și în cadrul forumurilor științifice internaționale, inclusive peste hotare, fiind remarcate pentru abordările multidisciplinare și relevanța lor în adaptarea politicilor demografice. Implicarea în proiecte COST și colaborările cu instituții academice din Cehia, Germania și România au consolidat poziția Republicii Moldova în dezbaterile demografice globale, oferind expertiză în diverse aspecte, precum migrația, suport familial, tinerii NEET ș.a. Produsele științifice elaborate la această etapă a subprogramului completează arsenalul resurselor valoroase pentru cercetători, atât la nivel național, cât și internațional, pentru cadre didactice universitare și studenți în procesul de învățământ la specialitățile socioumane.

Impact social. Rezultatele obținute prezintă o bază solidă de dovezi științifice cu acțiuni și recomandări concrete esențiale pentru orientarea strategică a politicilor publice și consolidarea capacităților instituționale, susținând o abordare proactivă și bine fundamentată pentru o tranziție demografică echilibrată și sustenabilă.

- **Contribuția la politicile publice prin date bazate pe dovezi științifice și empirice:** prognozele demografice și analizele socioeconomice realizate în cadrul subprogramului sunt integrate în documente strategice naționale și politici sectoriale. În urma *Hotărârii Guvernului nr. 78 din 17 aprilie 2024*, Centrul de Cercetări Demografice (CCD) a fost responsabilizat pentru elaborarea anuală a *prognozei populației la nivel național și la nivel teritorial* o dată la trei ani. Această măsură a transformat cercetarea demografică într-un instrument fundamental pentru planificarea socială și economică. *Prognoza demografică elaborată a devenit un suport pentru factorii de decizie în procesul de aderare a Republicii Moldova la UE*, fiind utilizată în cadrul

screeningului economic din 14 octombrie 2024 la Bruxelles, oferind o perspectivă valoroasă asupra tendințelor demografice viitoare, sprijinind factorii decizionali în înțelegerea contextului și a provocărilor pe termen lung.

- **Sensibilizarea opiniei publice și implicarea factorilor de decizie:** informarea publicului și consolidarea percepției asupra urgenței problemelor demografice s-a realizat prin organizarea a 4 mese rotunde naționale, o sesiune științifică internațională dedicată gestionării proceselor demografice și 26 de interviuri televizate și radiofonice. Reprezentanții autorităților publice centrale și locale, societatea civilă, mediul academic, au fost implicați în discuții publice despre consecințele depopulării, îmbătrânirii demografice, presiunii sociale și fiscale ș.a. și implicarea decidenților în luarea măsurilor pentru atenuarea efectelor negative ale declinului demografic.

- **Planificare bazată pe date demografice:** pentru a consolida capacitatea comunităților de a gestiona schimbările demografice și de a adapta politicile la nevoile locale, au fost organizate *seminare de instruire* pentru reprezentanții administrației publice locale privind utilizarea datelor demografice în procesul decizional. Rezultatele prognozelor demografice și ale Conturilor Naționale de Transfer pot fi utilizate de autoritățile publice locale pentru a adapta planificarea infrastructurii sociale.

- **Reducerea inegalităților sociale și impact asupra grupurilor vulnerabile:** prin studiile asupra diferențelor regionale și de gen în accesarea serviciilor sociale și economice, rezultatele bazate pe dovezi empirice oferă fundament pentru politici orientate către reducerea inegalităților și creșterea coeziunii sociale. Prin analiza accesului *refugiaților* la servicii sociale și locuri de muncă, au fost formulate recomandări ce vizează îmbunătățirea incluziunii sociale și economice a acestora, contribuind la reducerea riscului de excludere. Evaluările privind vulnerabilitățile socioeconomice ale *persoanelor în vârstă* au evidențiat nevoia de extindere a serviciilor sociale, de îmbunătățire a accesului la îngrijiri medicale și de consolidare a suportului comunitar pentru combaterea izolării sociale. Studiile asupra *tinerilor NEET* și a comportamentului reproductiv prezintă măsuri de susținere a tranziției acestora spre viața adultă și integrarea lor pe piața muncii. De asemenea, au fost propuse soluții pentru îmbunătățirea accesului la tehnologii de reproducere asistată, răspunzând necesităților *familiilor afectate de infertilitate*.

- **Colaborarea cu instituții internaționale pentru alinierea politicilor sociale la standarde europene:** Integrarea în rețele internaționale de cercetare precum acțiunile COST (CA21150, CA22167, QA[4]EuroFam, CA21143) a facilitat schimbul de bune practici în dezvoltarea de politici sociale aliniate la standardele europene și a contribuit la elaborarea unui protocol de asigurare a calității serviciilor de suport familial în Republica Moldova, integrat în raportul de sinteză „Quality Assurance in Family Support in Europe” ce cuprinde 19 țări. Colaborarea cu instituții internaționale (NIDI, Active Aging Center Praga, Institutul Național de Cercetare a Calității Vieții din România, Banca Mondială etc.) a permis elaborarea unor politici sociale bazate pe dovezi și ajustate la contextul Republicii Moldova. Prin colaborări cu ONG-uri, autorități publice și parteneri internaționali, subprogramul facilitează crearea unei rețele de sprijin pentru implementarea politicilor demografice și o mai bună integrare a recomandărilor științifice în procesele decizionale.

- **Avizarea și participarea în grupuri de lucru naționale și internaționale:** au fost avizate și formulate recomandări pentru proiecte de Hotărâri de Guvern (Proiectul Hotărârii Guvernului ”cu privire la aprobarea Programului de lucrări statistice pentru anul 2025” număr unic 705/BNS/2024); elaborate două numere de *Policy Brief* privind implicațiile fiscale ale îmbătrânirii populației și standardele de calitate a serviciilor de suport familial. Membrii echipei de cercetare au fost implicați în *grupuri de lucru* în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și Biroul Național de Statistică; grupuri de lucru în cadrul acțiunilor COST și a programului Skills Lab Moldova - Eastern Partnership Skills Lab Proiect (Coordinator Rodion Kolyshko, ETF Skills Lab Eastern Partnership). S-a oferit expertiză și avizare a proiectelor naționale și internaționale de cercetare.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații (obligatoriu)

Anexa nr. 2

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2024 în cadrul subprogramului de cercetare**

**Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice
și consolidarea rezilienței demografice (2024-2027)**

Coordonatorul proiectului: Gagauz O., dr.hab., conf.cercet.

Codul subprogramului **030102**

**1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din
domeniile cercetării și inovării)**

2. Capitole în monografii naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date *Web of Science* și *SCOPUS* (cu indicarea factorului de impact IF)

articole în reviste cu factor de impact 1,0-2,9

1. Zegarac, N., Mesl, N., Burgund Isakov, A., **Buciuceanu-Vrabie, M.**, Pereira Antunes, A. M., & Nunes, C. (2024). Family support workforce skills: Pathways towards (new) conceptualizations. *Children and Youth Services Review*, 147, 106536. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.106536> (IF - 2.519)

articole din reviste cu factor de impact 0,1-0,9

2. **Gagauz, O., & Crișmaru, M.** (2024). Factorii de risc pentru plasarea tinerilor în categoria NEET: cazul Republicii Moldova. *Calitatea Vieții*, 35(1), 1–19. <https://doi.org/10.46841/RCV.2024.01.02> (IF-0.6)
3. Kozlov, V., **Pahomii, I., Gagauz, O.**, Smit, J. (2024): Covid-19 mortality shock: demographic losses and economic losses, the evidence from Moldova. *Comparative Southeast European Studies*, vol. 72, no. 1, pp. 135-148. DOI: <https://doi.org/10.1515/soeu-2023-0063> (IF-0.7) (14.03.2024)
4. **Pahomii, I.** (2024): The analysis of premature mortality in selected Central and East European countries. *AUC Geographica* 59(1), 137–148, <https://doi.org/10.14712/23361980.2024.9> (IF-0.7, CiteScore-1.2) (25.06.2024)
5. Sumernikov E., Ufimtsev A., **Slav M.**, Korotayev A. Quantitative Analysis of Factors of Terrorist Activities: A Systematic Review. *Russian Sociological Review*. 2024. Vol. 23. No. 1. P. 302-356. <http://dx.doi.org/10.17323/1728-192x-2024-1-302-356> (IF - 0.389)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

6. **Bîrcă, A.** (2024). Increasing sustainable employment by involving organisations in the vocational training of the unemployed. În *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu. Economy Series*, 4, 34–44. 0,72 c.a. ISSN 2344-3685. Disponibil la: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2024-04/04_Birca1.pdf.
7. **Bîrcă, A.** (2024). Minimum wage – a determinant of ensuring sustainable employment in the Republic of Moldova. În *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu. Economy Series*, 4, 132–141. 0,81 c.a. ISSN 2344-3685. Disponibil la: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2024-04/13_Birca2.pdf.
8. **Savelieva, G., & Zaharov, S.** (2024). Impact of demographic factors on labour market in the Republic of Moldova. *Hyperion Economic Journal*, 11(2), 4–27. Hyperion University of Bucharest. ISSN 2343-7995 (online). Disponibil la: [PDF link](#), [Website link](#).

9. **Savelieva, G., & Zaharov, S.** (2024). Impact of economic factors on the process of population transition from labour activity to pension in the Republic of Moldova. *HOLISTICA – Journal of Business and Public Administration*, 15(1), 47–72. DOI: [10.2478/hjbpa-2024-0004](https://doi.org/10.2478/hjbpa-2024-0004).
10. **Savelieva, G., & Zaharov, S.** (2024). Impact of population structure on GDP in the Republic of Moldova. *Revista Economia Contemporană=The Journal Contemporary Economy*. Universitatea “Constantin Brâncoveanu,” Pitești, România. ISSN 2537-4222, ISSN-L 2537-4222. <http://www.revec.ro/article-2024-id-112-vol..9.nr..4.html>
http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_47baca85998fec151b8636de025edee5.pdf

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei categoria B+

11. **Crîsmaru, M.** (2023). Experiences of youth in transition to adulthood: The models developed in base of generation and gender survey. *Economy and Sociology*, 2, 65–75. DOI: [10.36004/nier.es.2023.2-07](https://doi.org/10.36004/nier.es.2023.2-07).
12. **Grigoraș, E.** (2024). Gender differences in parity-specific fertility transition models. *Economy and Sociology*, 1, 90–102. DOI: [10.36004/nier.es.2024.1-09](https://doi.org/10.36004/nier.es.2024.1-09).
13. **Prohnițchi, V.** (2024). Long-term fiscal implications of aging: The case of Moldova. *Economy and Sociology*, 1, 79–89. DOI: [10.36004/nier.es.2024.1-08](https://doi.org/10.36004/nier.es.2024.1-08).
14. **Slav, M.** (2024). Subjective well-being of NEET based on gender and generation survey in Moldova. *Economy and Sociology*, 2, 76–85. DOI: [10.36004/nier.es.2023.2-08](https://doi.org/10.36004/nier.es.2023.2-08).
15. **Știrba, V., Stratan, A., & Lucasenco, E.** (2023). Migration, remittances, and local development in Moldova. *Economy and Sociology*, 2, 57–64. DOI: [10.36004/nier.es.2023.2-06](https://doi.org/10.36004/nier.es.2023.2-06).

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

16. **Bîrcă, A.** (2024). Effects and implications of the minimum wage on the labour market. În *Proceedings of the International Scientific Conference „Information Society and Sustainable Development” (ISSD 2024)*, XI-a ediție, 20–21 iunie 2024. Varna, Bulgaria, pp. 230–235. https://www.researchgate.net/publication/384442059_Proceedings_ISSD_2024-1
17. **Bîrcă, A.** (2024). Ensuring sustainable employment through vocational training. În *Proceedings of the International Scientific Conference „Information Society and Sustainable Development” (ISSD 2024)*, XI-a ediție, 20–21 iunie 2024. Varna, Bulgaria, pp. 107–113. https://www.researchgate.net/publication/384442059_Proceedings_ISSD_2024-1
18. **Grigoraș, E.** (2024). Intergenerational dynamics of reproductive behaviour in Moldova: Insights from GGS. În *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections* (Langhamrová, J., & Vrabcová, J., Eds.). Prague: Vysoká škola ekonomická v Praze., pp.45-54. <https://relik.vse.cz/2024/sbornik/en/toc.html>; <https://relik.vse.cz/2024/download/pdf/822-Grigoras-Ecaterina-paper.pdf>
19. **Șoldan, E.** (2024). Demographic dividend as a developmental concept. În *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections* (Langhamrová, J., & Vrabcová, J., Eds.). Prague: Vysoká škola ekonomická v Praze. ISBN 978-80-245-2499-3. <https://relik.vse.cz/2024/download/pdf/809-Soldan-Elena-paper.pdf>
20. **Zaharov, C. И., & Савельева, Г. Т.** (2024). Рынок труда и старение населения в Республике Молдова. În *III-й Международный демографический форум “Демография и глобальные вызовы”*, Vol. 2, Пленарное заседание, Секция 1 (pp. 487–492). Воронеж: Издательство “Цифровая полиграфия”. ISBN 978-5-907669-61-1. Disponibil la: <https://disk.yandex.ru/d/XGWdj7ao8Ev5Hg>

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

21. **Buciuceanu-Vrabie, M.** (2024). Fragility of the support system in the context of the ageing society. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 26–34). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.03](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.03).
22. **Chistruga-Sînchevici, I.** (2024). Experiențele și provocările cuplurilor din Republica Moldova care se confruntă cu problema infertilității din perspectiva accesării tratamentelor de reproducere medicală asistată. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 166–177). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.18](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.18).
23. **Cotelnic, V., & Poalelungi, O.** (2024). Integrarea socio-economică a refugiaților ucraineni în Republica Moldova. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 269–276). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.23](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.23).
24. **Crîșmaru, M.** (2024). Explorarea intențiilor de migrație ale studenților din învățământul profesional și superior: O analiză comparativă. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 207–216). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.20](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.20).
25. **Gagauz, O.** (2024). The population of Moldova in 2040: Economic and social implications of depopulation and demographic ageing. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024: Scientific session "Migration and demographic change: Challenges and public policies" (pp. 10–18). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.01](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.01).
26. **Grigoraș, E.** (2024). Analysis of fertility trends in Moldova over the past thirty years. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 73–82). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.16](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.16).
27. **Pahomii, I.** (2024). Dinamica mortalității premature din perspectiva abordărilor și indicatorilor statistici diferiți. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 254–261). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.21](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.21).
28. **Poalelungi, O.** (2024). Imigrarea pentru reîntregirea familiei în Republica Moldova: Evaluare și provocări ale politicilor de integrare. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 228–243). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.17](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.17).
29. **Sainsus, V.** (2024). Relațiile familiale intergeneraționale în perioada de îngrijire a copiilor și grijă a părinților vârstnici în Republica Moldova. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-*

- Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 178–193). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.14](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.14).
30. **Savelieva, G., & Zaharov, S.** (2024). Анализ напряжённости на рынке труда в Республике Молдова. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 114–131). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.15](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.15).
 31. **Slav, M.** (2024). Latent patterns of transition to adulthood in Moldova: Gender-to-gender, generation-to-generation. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 102–113). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.23](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.23).
 32. **Şoldan, E.** (2024). Demographic window of opportunity, first and second demographic dividends: Evidence from the world. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 93–101). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.20](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.20).
 33. **Şîrba, V.** (2024). Contribuția principalelor cauze de deces în schimbarea speranței de viață în Moldova. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 262–268). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.22](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.22).
 34. **Tabac, T.** (2024). Modele și practici internaționale aplicate în managementul migrației. În *Economic growth in the face of global challenges. Consolidation of national economies and reduction of social inequalities. International Scientific-Practical Conference*, 18th Edition, October 10–11, 2024. Vol. 4: Scientific session "Managing demographic processes: Innovative approaches" (pp. 253–262). ISBN 978-9975-167-84-0. ISBN 978-9975-167-85-7 (PDF). DOI: [10.36004/nier.cdr.18.2024.25](https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.25).

7. Teze ale conferințelor științifice

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

35. **Buciuceanu-Vrabie, M.** Active and healthy aging in the context of the SDG commitments: monitoring indicators. In Society of Consciousness for Healthy Aging, (D.Todoroi & Co), pg.58-59, AESM, Chisinau: SEP ASEM, 2024, ISBN 978-9975-167-45-1 (PDF). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10908012>.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

36. **Gagauz, O.** (Coord.), **Pahomii, I., Slav, M., Şîrba, V., [et al.]** (2024). *Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040*. Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul Cercetări Demografice [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2024 (INCE al ASEM). – 105 p. ISBN 978-9975-167-91-8. ISBN 978-9975-167-92-5 (PDF). <https://doi.org/10.36004/nier.2024.go.105>
37. **Gagauz, O.** (Coord.), **Pahomii, I., Slav, M., Şîrba, V., [et al.]** (2024). *The population of the Republic of Moldova at the Horizon of 2040*. Ministry of Labour and Social Protection, National Institute for Economic Research, Center for Demographic Research [et al.]. – Chișinău: [S. n.],

2024 (INCE al ASEM). – 105 p. ISBN 978-9975-167-99-4 (PDF).
<https://doi.org/10.36004/nier.2024.go.105.en>

38. **Gagauz, O., Chistruga-Sinchevici, I., & Crîșmaru, M. (2024).** *Urmărirea traseului profesional al absolvenților învățământului superior din Republica Moldova (studii superioare de licență): Studiu sociologic.* Buciuceanu-Vrabie, M. [et al.] (colectarea și prelucrarea datelor); Gagauz, O. (coord.). Ministerul Educației și Cercetării, Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: [S. n.]. ISBN 978-9975-167-55-0 (PDF). 91 p.
<https://doi.org/10.36004/nier.2024.utpsl>; https://absolvent-univ.md/wp-content/uploads/2024/06/Licenta_raport_studiu.pdf
39. **Gagauz, O., Chistruga-Sinchevici, I., & Crîșmaru, M. (2024).** *Urmărirea traseului profesional al absolvenților învățământului superior din Republica Moldova (studii superioare de master): Studiu sociologic.* Buciuceanu-Vrabie, M. [et al.] (colectarea și prelucrarea datelor); Gagauz, O. (coord.). Ministerul Educației și Cercetării, Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: [S. n.]. ISBN 978-9975-167-56-7 (PDF). 82 p.
<https://doi.org/10.36004/nier.2024.utpsm>; https://absolvent-univ.md/wp-content/uploads/2024/06/master_raport_studiu.pdf

Articol de sinteză

40. **Gagauz O. (2024).** Managementul proiectelor de cercetare: particularități și provocări. Academia de Studii Economice din Moldova, Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: [S. n.], INCE al ASEM, 2024, 50 p. ISBN 978-9975-167-86-4 (PDF).
<https://doi.org/10.36004/nier.2024.go>; <https://rses.ince.md/handle/123456789/2725>
41. **Sainsus V. (2024)** Modelarea structurii teritorial-administrative în condițiile depopulării naționale. Chișinău: [S. n.], INCE al ASEM. 2024. 24 p. ISBN 978-9975-167-87-1 (PDF).
<https://doi.org/10.36004/nier.2024.sv>; <https://rses.ince.md/handle/123456789/2732>.

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

42. **Buciuceanu-Vrabie, M., & Gagauz, O. (2024).** Moldovan National Policy Brief. EurofamNet. ISBN 978-84-09-65769-8 <https://eurofamnet.eu/content/national-policy-briefs>
43. **Buciuceanu-Vrabie, M., & Gagauz, O. (2024).** Policy Brief Național: Moldova. EurofamNet. https://eurofamnet.eu/sites/default/files/QA4/policybriefs/NationalPolicyBrief-MOLDOVA_Moldavo.pdf
44. **Prohnițchi, V. Impactul fiscal al îmbătrânirii demografice. Policy Brief, 25 noiembrie 2024.** Centrul Cercetări Demografice, Institutul Național de Cercetări Economice.
<https://doi.org/10.36004/nier.ccd.pb.2024.25.11>
45. **Gagauz O. (coordon.), Pahomii, I., Slav, M., Tabac, T., Știrba, V.** Harta de date. Profilul demografic al Republicii Moldova pentru anul 2024 și proiecția numărului și structurii populației la orizontul anului 2040. INCE CCD, 2024. <https://rses.ince.md/handle/123456789/2844>

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

GAGAUZ Olga, dr.hab., conf.cerc.

Data: 30.01.2025

7. **Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice.** (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor) (opțional)

Lista forurilor la care au fost prezentate rezultatele obținute în cadrul subprogramului de cercetare, anul 2024 (comunicări orale)

Manifestări științifice internaționale (în străinătate)

1. **Chistruga-Sîncevici, I.** (2024). Implicațiile medicinei reproductive asistate asupra creșterii demografice. *Conferința Internațională „Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”*. Iași, 25 octombrie 2024.
2. **Gagauz, O., & Buciuceanu-Vrabie, M.** (2024). Moldova's experience in developing a national plan and implementing and applying the Active Aging Index at the policy level. *Ensuring Rights and Choices of Older Persons: Exploring Uzbekistan's Active Ageing Index*. 28 mai 2024, online. UNFPA Uzbekistan.
3. **Gagauz, O.** (2024). Aging and economic inequality: A rural-urban perspective from Moldova. *7th International Conference on Aging & Technology Fair (eng)aging! 2024*. 20–21 iunie 2024, Prague. [Link](#).
4. **Buciuceanu-Vrabie M.** (2024). Confronting Age-Based Discrimination in Moldova. / *7th International Conference on Aging & Technology Fair (eng)aging! 2024*, June 20–21, 2024, Prague, Cehia / [Link](#)
5. **Gagauz, O., & Prohnițchi, V.** (2024). Rural-urban economic inequality of elderly: Evidence from National Transfer Accounts for Moldova. *IOS Annual Conference 2024: Getting Old in Eastern Europe. Social, Political and Economic Dimensions of Ageing in the Past and Present*. 27–29 iunie 2024, Regensburg, Germania. [Link](#).
6. **Grigoraș, E.** (2024). Patterns of reproductive behavior in Moldova during the fertility transition period. *15th Conference of Young Demographers*. 7–9 februarie 2024, Charles University, Prague, Cehia.
7. **Grigoraș, E. & Buciuceanu-Vrabie, M.** (2024). Modern and traditional value orientations regarding family and childbirth: Evidence from GGS. *First International Conference: Challenges of Contemporary Families. 10 Years of Institute of Family Studies*. 29–30 octombrie 2024, Skopje, North Macedonia (online).
8. **Grigoraș, E.** (2024). Intergenerational dynamics of reproductive behaviour in Moldova: Insights from GGS. *International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections*. 14–15 noiembrie 2024.
9. **Poalelungi, O.** (2024). Cultural and religious tourism in the Republic of Moldova: Conditions and needs for attracting foreigners. *Tourism and Rural Space in National and International Context*. 24–26 mai 2024, Vatra Dornei, România.
10. **Prohnițchi, V.** (2024). Fiscal implications of ageing in Moldova. *IOS Annual Conference 2024: Getting Old in Eastern Europe. Social, Political and Economic Dimensions of Ageing in the Past and Present*. 27–29 iunie 2024, Regensburg, Germania. [Link](#).
11. **Șoldan, E.** (2024). Demographic dividend as a developmental concept. *International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections*. 14–15 noiembrie 2024.
12. **Ștîrba, V.** (2024). Tobacco control policies and lung cancer mortality in European countries. *15th Conference of Young Demographers*. 7–9 februarie 2024, Charles University, Prague, Cehia.
13. **Slav, M.** (2024). Vectors of Russia's development. *Moscow School for Social and Economic Sciences*. 18–21 aprilie 2024, Moscow, Russia.

14. **Zaharov, S.** (2024). Impact of employment on GDP in the Republic of Moldova. *Sustainable Economic and Social Development of Euroregions and Cross-Border Areas "SIRET-PRUT-NISRTU"*. Ediția a XX-a, 25 octombrie 2024, Iași, România.

Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

15. **Bîrcă, A.** (2024). The evolution of wages in the Republic of Moldova: Do they correspond to the cost of living? *The 18th International Scientific-Practical Conference: Economic Growth in the Face of Global Challenges. Consolidation of National Economies and Reduction of Social Inequalities*. INCE, ASEM, 10–11 octombrie 2024. <https://www.ince.md/wp-content/uploads/2024/10/PROGRAMA-conferinta-2024.pdf>
16. **Buciuceanu-Vrabie, M.** (2024). Active and healthy aging in the context of the SDG commitments: Monitoring indicators. *International TELECONFERENCE "Creating the Society of Consciousness" (TELE-2024)*. 12th Edition, 15–16 martie 2024.
17. **Gagauz, O.** (2024). Preliminary results of the population projections in the Republic of Moldova. *International Conference: Building Data Governance through Reliable and Disaggregated Demographic Data for Central and Local Authorities*. UNFPA, 25–26 martie 2024, Chișinău.
18. **Gagauz, O.** (2024). The population of Moldova in 2040: Economic and social implications of depopulation and demographic ageing. *The 18th International Scientific-Practical Conference: Economic Growth in the Face of Global Challenges. Consolidation of National Economies and Reduction of Social Inequalities*. 10–11 octombrie 2024 (Raport în ședința plenară). <https://www.ince.md/wp-content/uploads/2024/10/PROGRAMA-conferinta-2024.pdf>
19. **Poalelungi, O.** (2024). Measures regarding the integration of refugees from Ukraine in the Republic of Moldova. *International Scientific-Practical Conference: Situation Snapshot and Integration of Ukrainian Displaced People in Moldova*. 13 September 2024.

Manifestări științifice naționale

20. **Buciuceanu-Vrabie M.**, Masa Rotundă: "Protocolul de asigurare a calității pentru serviciile de sprijin familial în Europa. Oportunități de implicare la nivel național", 15.02.2024 https://conferinte.stiu.md/event_page/1058 ; https://youtu.be/OjHNY4OKruU?si=rotHibuH_w20bN81
21. **Sainsus V.**, Masa Rotundă: "Strategii pentru gestionarea efectelor depopulării asupra administrării teritoriale", 18.06.2024 https://conferinte.stiu.md/event_page/1117 ; <https://youtu.be/NyYQ7anRPwk?si=yAJX8-k5mVZC1m1Z>
22. **Prohnițchi V.**, Masa Rotundă: Îmbătrânirea populației și implicațiile fiscale pe termen lung pentru Republica Moldova https://conferinte.stiu.md/event_page/1241; <https://youtu.be/ZHCymWGHFl0?si=2z0nIt9ddNcN7PVd>
23. **Gagauz O.** Masa Rotundă: Profilul Demografic al Populației Republicii Moldova 2024 https://conferinte.stiu.md/event_page/1242 ; <https://youtu.be/BLUFc3Lp464>

Postere la saloanele internaționale și expozițiile naționale

1. Posterul *Harta de date "Profilul Demografic al Republicii Moldova 2024 și Proiecția numărului populației la orizontul anului 2040"*. Autorii: Olga Gagauz (coord.), Pahomii Irina, Slav Maxim, Tatiana Tabac, Știrba Vitalie. / Expoziția Internațională de Inovație și Transfer Tehnologic EXCELLENT IDEA-2024 (20-22.09.2022)

8. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în subprogram în mass-media: (opțional)

- Emisiuni radio/TV de popularizare a științei. Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

26 interviuri radio, TV, ziare (Moldova 1; TV6; TVR Moldova; RadioMoldova)

2 seminare informative cu reprezentanți APL

1. Chistruga-Sînchevici Inga / Exclusiv TV, "Față în față cu reporterul": tema Divorțul / 11.03.24 https://www.youtube.com/watch?v=4l2i6UJnW_M
2. Chistruga-Sînchevici Inga. 15.05.24. Radio Moldova, emisiunea Dimineața cu Radio Moldova privind Ziua Familiei. <https://radiomoldova.md/f/ro/5827#content>
3. Gagauz O. 21.05.2024 În Republica Moldova se nasc tot mai puțini copii <https://exclusivtv.md/index.php?newsid=61508>
4. Gagauz O. Clubul presei economice 29.04.2024. Promovarea Recensământului populației din 2024 <https://www.privesc.eu/Arhiva/105775/Club-de-presa-la-tema--Utilitatea-pentru-dezvoltarea-economiei-si-societatii-a-rezultatelor-Recensamantului-2024->
5. Gagauz O. Radio Moldova despre descreșterea natalității. 03.01.2024
6. Gagauz O. TVR Moldova / Emisiunea „Fact or Fake” Ediția/57, 05.06.2024, de la minutul 3.20 <https://www.youtube.com/watch?v=FthRaWpKtOo>
7. Gagauz Olga / JurnalTV / Jurnalul Săptămânii / Problema demografică pusă în discuții / 30.03.24 <https://www.jurnaltv.md/category/saptamana>
8. Grigoraș Ecaterina, / „Spațiul Public” / Natalitatea în Republica Moldova / 14.06.2024.
9. Sainsus Valeriu / InfoPrut / Statistică: Cei mai mulți copii români din afara granițelor Țării, născuți în R. Moldova. [Link](#).
10. Sainsus Valeriu / IPN / „De ce pleacă moldovenii? În ce condiții pot reveni?” / 05.06.2024 <https://www.youtube.com/watch?v=HUEpTIq7zik>
11. Sainsus Valeriu / MEGA TV, Interviu Zilei / <https://www.youtube.com/watch?v=2O5eMea6iGA>
12. Sainsus Valeriu / Radiochisinau.md /12.04.2023 / Demograful Valeriu Sainsus despre recensământ: Îndemn cetățenii să fie deschiși în contextul în care ne dorim să aflăm adevărul profund al realităților sociale din Republica Moldova. [Link aici](#)
13. Sainsus Valeriu / RadioMoldova / Spațiul Public /03.04/2024/ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=7985137634831903&set=a.1725271004151962>
14. Sainsus Valeriu / Spațiul Public, Radio Moldova, Live pe www.radiomoldova.md sau pagina de FB Radio Moldova orele 10.10.
15. Sainsus Valeriu / Teleradio Moldova/ Radioul Serii/ 04.01.2024. [Link aici](#)
16. Sainsus Valeriu / Ziarul de Gardă / Rușii fug de război în Moldova Cum ne-ar afecta? disponibil [aici](#)
17. Sainsus Valeriu, 30.05.2024, pagina Mama+, Natalitatea, în scădere dramatică. [Link aici](#)
18. Sainsus Valeriu, TVR Moldova / Emisiunea „Fact or Fake” Ediția/57, 05.06.2024, de la minutul 4.20 <https://www.youtube.com/watch?v=FthRaWpKtOo>
19. Știrba Vitalie / „Spațiul Public” / Recensământul populației și locuințelor / 5 Martie 2024 <https://radiomoldova.md/f/ro/5057#content>
20. Știrba Vitalie / 18 aprilie 2024 / Moldova 1 / „Bună Dimineața”- emisiune cognitivă și de divertisment. Privind elaborarea prognozelor demografice. <https://www.facebook.com/share/v/Y3p3UQVx2QeCVugg/?mibextid=KsPBc6>
21. Știrba Vitalie/RadioMoldova/ Spațiul public / 18 iunie 2024/ Ultima etapă de desfășurare a Recensământului Populației și Locuințelor 2024. <https://radiomoldova.md/s/ro/29> <https://www.facebook.com/share/v/sB7W9Xe99XKAs87E/?mibextid=WC7FNe>

22. Poalelungi O/RadioMoldova/Social/12 iulie 2024/Ziua mondială a populației. <https://radiomoldova.md/f/ro/5827#content>
23. Gagauz Olga / JurnalTV / Jurnalul orei 19.00 /11.12.2024 / Tot mai puțini copii se nasc în RM. (din minutul 14) <https://www.jurnaltv.md/news/0e219cbece1b2818/jurnalul-orei-19-11-decembrie.html>
24. Gagauz Olga / TVR Moldova / Știri / 15.12.2025 <https://tvrmdova.md/actualitate/sociolog-fiecare-al-3-lea-tanar-cu-varsta-intre-20-24-de-ani-vrea-sa-plece-din-r-moldova/>
25. Șîrba Vitalie, interviu scurt pentru CarieraMea (Artico) privind activitatea la INCE. Videoul este disponibil pe canalul YouTube al Artico <https://www.youtube.com/watch?v=LT3klSeSgzo>
26. Tabac Tatiana, interviu scurt pentru CarieraMea (Artico) privind activitatea la INCE. Videoul este disponibil pe canalul YouTube al Artico <https://www.youtube.com/watch?v=LT3klSeSgzo>
27. Gagauz Olga, Inga Chistruga-Sânchevici. 2 *Seminare informative* Informarea reprezentanților APL-urilor cum să utilizeze datele demografice și prognozele demografice în procesul decizional. Cursul “Guvernarea bazată pe date demografice și integrarea principiului îmbătrânirii active în politicile publice sectoriale/locale” în cadrul Institutului de Administrație Publică este dezvoltat cu sprijinul Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și UNFPA Moldova, 5 noiembrie, 2024.

Promovarea rezultatelor pe rețele de socializare: pagina [Facebook CCD](#); INCE, site INCE

9. Colaborare la nivel național și internațional (opțional)

Ministerul Muncii și Protecției Sociale : prezentarea Prognozei Demografice a populației Republicii Moldova, perspectiva anul 2040. Scrisoarea nr.02/1514 din 30.09.2024 (Centrul de Cercetări Demografice conform Hotararii Guvernului nr.284 din 17.04.2024.) <https://drive.google.com/file/d/1iPKYmlyMDgNNAyjfu998MeUQSVPd-zLW/view?usp=sharing>

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării: prezentarea Prognozei demografice la nivel național pentru anii 2024-2040 și în profil teritorial pentru toate unitățile teritorial-administrative pentru anii 2028 și 2033. Scrisoarea nr.02/1926 din 12.12.2024 (Centrul de Cercetări Demografice conform Hotararii Guvernului nr.284 din 17.04.2024) https://drive.google.com/file/d/149VMuFupw5flPoeGVz1_LfvUzn5NPYXX/view?usp=sharing

Institutul de Studii Familiale, Skopje, Macedonia de Nord: Membri a Comitetului organizatoric Internațional la First International Conference “Challenges of Contemporary Families”, organizat de the Institute of Family Studies, Skopje, North Macedonia, 29-30.10.2024. (Buciuceanu-Vrabie Mariana; Grigoraș Ecaterina http://icccf.fzf.ukim.edu.mk/?page_id=45).

Active Aging Center (AAC), Praga, Cehia: Parteneriat în desfășurarea și participarea la Conferința Internațională The 2024 (eng)aging! – 7th International Conference on Aging & Technology Fair, 20-21 iunie 2024, Praga (Cehia). Au fost elaborate și prezentate două rapoarte tematice privind fenomenul ageismului în Moldova și perspectivele de viitor în termenii schimbărilor demografice din Republica Moldova.

Universitatea Karol, Catedra Demografie și Geodemografie, Praga, Cehia: contacte științifice, instruirea și perfecționarea profesională a cercetătorilor științifici CCD, inclusiv pregătirea cadrelor științifice (3 doctoranzi: Pahomii Irina, Șoldan Elena și Șîrba Vitalie) din cadrul CCD prin studiile de doctorat;

Institutul de Demografie din Viena: consultare și ghidare în aplicarea metodologiei Conturilor Naționale de Transfer, participare la simpozioane științifice cu rapoarte.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH: colaborare științifică în realizarea cercetărilor; participarea la apelurile de proiect; lansarea în 2024 a Proiectului: Youth employment promotion in the Republic of Moldova: "Research and development of study on NEETs specific employment opportunities in the project regions", Coordonator dr.hab.Gagauz Olga.

Școala Superioară de Economie din Moscova, Institutul de demografie A.Vișnevskii (Rusia) - Colaborare internațională în domeniul cercetărilor demografice și în elaborarea monografiei "Население постсоветского пространства: тенденции, прогнозы, межпоколенческие счета". Moscova, 2024; colaborare în domeniul de elaborare a Conturilor Naționale de Transfer cu susținerea Fondului ONU pentru populației (UNFPA); Gagauz O. - membru al bordului editorial al revistei de profil – Demographic Review.

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”, Academia Română, Filiala Iași (ARFI): colaborare științifică, depunerea comună a proiectului bilateral "Education-Migration Nexus: Exploring the Youth Brain Drain Phenomenon in Romania and the Republic of Moldova (Acronym: MIGRoM, codul de înregistrare PN-IV-PCB-RO-MD-2024-0479)". <https://uefiscdi.gov.ro/proiecte-complexe-bilaterale-cu-republica-moldova>

Universitatea din București, România: colaborare și mobilitate științifică în cadrul proiectului „Fertilitatea în România și Moldova: explorarea dinamicii, determinantelor și impactul politicilor sociale”. codul de identificare PN-IV-P8-8.3-ROMD-2023-0343.

Institutul Național de Cercetare a Calității Vieții, România: colaborare științifică, participări conferințe, publicarea articolelor în revista științifică Calitatea Vieții.

Institutul Interdisciplinar de Demografie (NIDI), Haga, Țările de Jos: colaborare științifică și consultare în analiza datelor GGS Moldova. Desfășurarea vizitei de cercetare în studierea și aplicarea rezultatelor GGS la tema „Demographic male fertility: evidence from Generations and Gender survey”.

Banca Mondială și Ministerul Educației și Cercetării: colaborare de cercetare în cadrul Proiectului „Moldova Higher Education”. Designing and implementing the Graduate Tracer Study (GTS, 2021-2025, Gagauz Olga (coordonator)). Etapa anului 2024; Elaborarea rapoartelor de studii; gestionarea paginii web al proiectului <https://absolvent-univ.md>

Colaborare și activitatea de avizare, consultare, expertizare la cerere cu **MMPS; MS; MEC; BNS; UNFPA, USM, ANOFM, ș.a.**

Implicarea și participarea echipei în **șapte proiecte COST (Horizon-2020)** conectate la tema subprogramului, dintre care trei sunt proiecte noi cu participare din 2024:

- CA21150 - Parental Leave Policies and Social Sustainability (2023-2026) (*MC Member: Chistruga-Sînchevici Inga*)
- CA22167 - Participatory Approaches with Older Adults (PAAR-net) (2023-2027); <https://www.cost.eu/actions/CA22167/> (*MC Member: Buciuceanu-Vrabie Mariana*)
- CA22120 A European Network to Leverage the Multi-Age Workforce (LeverAge) (2024-2027). <https://e-services.cost.eu/action/CA22120/participants?voteId=24147a6d-a7fb-42b0-81b9-e489b2515062> (*MC Member: Zaharov Svetlana*)
- COST Innovators Grant QA[4]EuroFam “A quality assurance implementation protocol for family support services in Europe. An evidence-based and culturally informed model

for professional practice” (QA[4]EuroFam) 2023-2024, (*National coordinator member: Buciuceanu-Vrabie Mariana, Gagauz Olga*)

cu participare din 2024

- CA21143 Transnational Family Dynamics in Europe (*MC Member: Crișmaru Mariana, Grigoraș Ecaterina, Tabac Tatiana*) <https://www.cost.eu/actions/CA21143/>
- CA20115 - European Network on International Student Mobility: Connecting Research and Practice (2021-2025) (*MC Member: Tabac Tatiana*)
- CA22106 Migrant Disaster Victim Identification (2023-2027) (*MC Member: Tabac Tatiana*)

Pe parcursul anului 2024 echipa subprogramului s-a implicat prin colaborare și schimb de experiență în diverse activități din cadrul proiectelor COST menționate: participare la grupuri de lucru, workshopuri, conferințe, școli de vară, elaborarea comună a articolelor științifice publicate în reviste Web of Science/Scopus, colaborare în realizarea studiilor empirice, mese rotunde de diseminare a rezultatelor în cadrul proiectelor COST la nivel național, recenzarea articolelor științifice ș.a.

10. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului (opțional)

1. **Crișmaru Mariana.** Teza de doctor în sociologie „*Tranziția tinerilor la viața de adult: abordare intersectorială*” (autor Mariana Crișmaru) 541.02- Structură socială, instituții și procese sociale: (14.06.2024) <https://www.youtube.com/watch?v=GjmQoa2dZqc>
2. **Tabac Tatiana.** Teza de doctor în științe economice ”Gestionarea proceselor migraționale în contextul dezvoltării pieței muncii competitive (cazul Republicii Moldova)” (autor Tabac Tatiana), 521.03 Economie și management în domeniul de activitate, USM (13.12.2024) <https://www.youtube.com/live/hklnD5yVaQ8?si=MJoevQjU5iZW3o50>

11. Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (opțional)

Implicarea cercetătorilor în multiple proiecte de dimensiuni reduse din punct de vedere al finanțării, dar complexe din perspectiva conținutului științific, nu este benefică atât pentru calitatea cercetării, cât și pentru eficiența procesului de lucru. Această situație generează o fragmentare a activităților, dispersarea eforturilor și o utilizare inefficientă a timpului. În loc să permită o concentrare strategică asupra unor direcții de cercetare prioritare și de impact, distribuirea resurselor umane pe multiple proiecte mici creează o presiune ridicată asupra cercetătorilor, care trebuie să gestioneze simultan cerințe administrative, raportări frecvente și coordonarea mai multor echipe și metodologii diferite.

Raportările multiple impuse în cadrul diferitelor proiecte de cercetare reprezintă o povară administrativă semnificativă. Fiecare proiect necesită o documentație extinsă, inclusiv rapoarte intermediare și finale, justificări ale cheltuielilor, actualizări privind progresul activităților și numeroase aprobări administrative. Această cerință birocratică excesivă consumă un timp considerabil care, altfel, ar putea fi alocat activităților de cercetare propriu-zise, publicării rezultatelor sau dezvoltării unor direcții inovatoare.

12. Concluzii (obligatoriu)

Obiectivele subprogramului de cercetare 030102 ”Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice (2024-2027)” etapa anului 2024 au fost realizate.

Cercetările și activitățile desfășurate în 2024 au contribuit semnificativ la înțelegerea tranziției demografice și la dezvoltarea strategiilor de reziliență. Au fost realizate cercetări de amploare (calitative și cantitative) care au generat rezultate noi în plan științific și aplicativ, constituind un cadru metodologic important pentru dezvoltarea cercetărilor ulterioare și o bază analitică pentru procesul decizional. Studiile elaborate au sprijinit formularea de **politici publice bazate pe dovezi**, iar colaborările internaționale au consolidat poziția cercetării demografice din Republica Moldova pe scena științifică europeană.

Elaborarea prognozei demografice naționale până în 2040 a evidențiat accelerarea declinului demografic, îmbătrânirea populației și creșterea presiunii asupra sistemelor de pensii și sănătate. Cercetările asupra mortalității premature au relevat pierderi economice semnificative asociate deceselor premature. Analiza tranziției la viața adultă și integrarea tinerilor NEET a evidențiat vulnerabilitățile socioeconomice ale acestora, subliniind importanța intervențiilor pentru îmbunătățirea accesului la educație și locuri de muncă. Studiile asupra fertilității au confirmat schimbări în comportamentul reproductiv, cu accent pe impactul migrației asupra declinului natalității. Analizele econometrice a pieței muncii au arătat că reducerea populației active va avea consecințe negative asupra creșterii economice. În sfera migrației, studiile privind integrarea refugiaților ucraineni și reorganizarea teritorial-administrativă au identificat bariere legislative și economice, oferind soluții pentru optimizarea serviciilor sociale și restructurarea administrativă.

Consolidarea colaborărilor internaționale, inclusiv prin participarea la proiecte COST, a facilitat schimbul de bune practici și alinierea cercetărilor la standardele europene. Rezultatele subprogramului au fost diseminate prin publicații, conferințe internaționale și evenimente naționale, contribuind la dezvoltarea unor politici bazate pe dovezi științifice.

Echipa proiectului, în special tinerii cercetători, și-a consolidat experiența în realizarea cercetărilor sociodemografice, participând la cursuri de perfecționare, traininguri, conferințe, expoziții științifice etc. Rezultatele științifice au fost publicate în reviste cu factor de impact (WoS/Scopus), reflectând un nivel profesional înalt și contribuind la avansarea cunoștințelor în domeniul demografiei.

În cadrul subprogramului a fost organizată sesiunea științifică ”Gestionarea proceselor demografice: abordări inovatoare”, în cadrul Conferinței Internaționale Științifico-Practică „Creșterea economică în fața provocărilor globale. Consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”, ediția a XVIII-a, 10-11 octombrie, 2024. Rezultatele cercetărilor au fost prezentate în mod extensiv în mass media, contribuind la conștientizarea problemelor demografice și la atragerea atenției factorilor de decizie asupra măsurilor necesare pentru abordarea și atenuarea efectelor negative ale declinului și îmbătrânirii populației.

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

GAGAUZ Olga, dr.hab., conf.cerc.

Data: 30.01.2025

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024

Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice (2024-2027)

Codul subprogramului 030102

În anul 2024, cercetările desfășurate au generat rezultate semnificative, având un impact direct asupra fundamentării politicilor publice în domeniul demografiei și al rezilienței socioeconomice. Din punct de vedere teoretic, analiza tranziției demografice a evidențiat interdependența dintre schimbările structurale ale populației și dinamica dezvoltării socioeconomice, subliniind importanța conceptului de reziliență demografică. Modelările demografice susțin relevanța teoriilor modernizării în adaptarea sistemelor sociale și economice la noile realități demografice, consolidând astfel rezistența societății în fața provocărilor demografice emergente.

În baza Hotărârii Guvernului nr. 78/2024 privind elaborarea *Proгноzei demografice oficiale a foste elaborată seria a cincea a prognozei demografice la nivel național pentru anii 2024-2040 și prognoza în profil teritorial, pentru 32 de unități administrativ-teritoriale, până în anul 2033*. Rezultatele au fost prezentate și integrate în politici publice sectoriale și în procesul de screening economic în cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană.

Analiza transferurilor publice pentru perioada 2019-2023 a evidențiat presiunea crescândă a îmbătrânirii demografice asupra echilibrului fiscal, iar simulările econometrice au proiectat o creștere semnificativă a ponderii transferurilor sociale pentru populația 60+ până în 2040. Au fost aplicate *modelele econometrice* în estimarea provocărilor determinate de reducerea semnificativă a numărul persoanelor apte de muncă până în 2040 și a impactului economic ale acestora.

Au fost determinate diferențele regionale în evoluția mortalității premature, evidențiată influența crizelor socioeconomice și a modelelor de consum de alcool asupra tendințelor mortalității. S-a demonstrat limitarea pragului fix de 65 de ani în analiza mortalității premature, subliniind necesitatea unor metrici mai flexibile. Estimările economice bazate pe Conturile Naționale de Transfer au arătat pierderile asociate mortalității premature în perioada pandemiei Covid-19, incluzând impactul asupra pieței muncii și consumului gospodăriilor.

Prin aplicarea analizei cluster pe datele GGS 2020, studiul a conturat patru tipologii distincte de tranziție către viața adultă în rândul tinerilor NEET, reliefând vulnerabilități structurale influențate de factori precum dimensiunea de gen, nivelul educațional și contextul socio-rezidențial. Au fost evidențiate disparitățile de gen în tranziția către statutul de părinte, precum și factorii determinanți ai deciziei de a avea copii. Analiza accesului la tehnologiile de reproducere asistată a identificat principalele obstacole financiare, instituționale și culturale, oferind recomandări pentru optimizarea accesibilității serviciilor de fertilizare in vitro.

În contextul declinului demografic accentuat, a fost elaborat un model de regionalizare ce vizează optimizarea structurii teritorial-administrative, eficientizarea cheltuielilor, consolidarea infrastructurii locale și asigurarea unei gestionări mai eficiente a resurselor umane și financiare.

Studiile privind integrarea refugiaților ucraineni au identificat constrângeri semnificative de natură legislativă, administrativă și socială, care inhibă accesul acestora la servicii esențiale, sistemul educațional și piața muncii.

A fost organizată sesiunea științifică "Gestionarea proceselor demografice: abordări inovatoare", în cadrul Conferinței Internaționale Științifico-Practică „Creșterea economică în fața provocărilor globale. Consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”, ediția a XVIII-a, 10-11 octombrie, 2024, INCE.

Rezultatele cercetării au fost diseminate în 45 de publicații, inclusiv 34 articole științifice, dintre care 5 indexate în WoS și SCOPUS, 2 rapoarte de studii, 3 numere Policy Brief și alte lucrări științifice. Rezultatele au fost promovate în cadrul sesiunii internaționale organizate, la mese rotunde (4), la forumuri științifice internaționale (15), prezentate în mass-media (26).

In 2024, research conducted generated significant results, having a direct impact on the foundation of public policies in the fields of demography and socioeconomic resilience. From a theoretical perspective, the analysis of demographic transition highlighted the interdependence between structural population changes and the dynamics of socioeconomic development, emphasising the importance of the concept of demographic resilience. Demographic modelling supports the relevance of modernisation theories in adapting social and economic systems to new demographic realities, thereby strengthening society's resilience to emerging demographic challenges.

Based on Government Decision No. 78/2024 on the development of *the Official Demographic Forecast, the fifth series of national demographic forecasts for 2024–2040 and the territorial forecast for 32 administrative-territorial units up to 2033 were developed*. The results were presented and integrated into sectoral public policies and the economic screening process within the European Union accession negotiations.

The analysis of public transfers for 2019–2023 revealed the increasing pressure of demographic ageing on fiscal balance, while econometric simulations projected a significant increase in the share of social transfers for the 60+ population by 2040. Econometric models were applied to estimate the challenges arising from the substantial reduction in working-age individuals by 2040 and the associated economic impact.

Regional differences in the evolution of premature mortality were determined, highlighting the influence of socioeconomic crises and alcohol consumption patterns on mortality trends. The study demonstrated the limitation of the fixed 65-year threshold in the analysis of premature mortality, emphasising the need for more flexible metrics. Economic estimates based on National Transfer Accounts showed the losses associated with premature mortality during the COVID-19 pandemic, including its impact on the labour market and household consumption.

Using cluster analysis on GGS 2020 data, the study outlined four distinct typologies of transitions to adulthood among NEET youth, revealing structural vulnerabilities influenced by gender, educational level, and socio-residential context. Gender disparities in the transition to parenthood were highlighted, as well as the determining factors in the decision to have children. The analysis of access to assisted reproductive technologies identified the leading financial, institutional, and cultural barriers, providing recommendations for optimising access to in vitro fertilisation services.

A regionalisation model was developed in the context of pronounced demographic decline. It aims to optimise the territorial-administrative structure, improve expenditure efficiency, strengthen local infrastructure, and ensure more effective human and financial resources management.

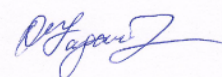
Studies on the integration of Ukrainian refugees identified significant legislative, administrative, and social constraints that inhibit their access to essential services, the education system, and the labour market.

The scientific session "Managing Demographic Processes: Innovative Approaches" was organised as part of the 18th edition of the International Scientific-Practical Conference "Economic Growth in the Face of Global Challenges. Strengthening National Economies and Reducing Social Inequalities," held on October 10–11, 2024, at INCE.

The research results were disseminated through *45 publications*, including 34 scientific articles, five indexed in WoS and SCOPUS, two study reports, 3 Policy Brief issues and other scientific papers. The findings were promoted through the international session, roundtables (4), international scientific forums (15), and presented in mass media (26).

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

GAGAUZ Olga, dr.hab., conf.cerc.

Data: 30.01.2025

Componenta echipei de cercetare
Codul subprogramului 030102

Echipa subprogramului pentru 2024							
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Funcția	Norma de muncă	Data angajării	Data eliberării*
1.	Gagauz Olga	1966	Dr. hab, conf. cerc.	Director INCE	1	02.01.2024	
2.	Gagauz Olga	1966	Dr. hab, conf. cerc.	Coordonator subprogram, Cercet.șt.principal	0,5	02.01.2024	
3.	Buciuceanu-Vrabie Mariana	1978	Dr., conf. cerc.	Șef Centrul de Cercetări Demografice	1	02.01.2024	
4.	Buciuceanu-Vrabie Mariana	1978	Dr., conf. cerc.	Cercet.șt.coord.	0,5	02.01.2024	
5.	Savelieva Galina	1947	Dr., conf. cerc.	Cercet.șt.coord.	0,25	02.01.2024	
6.	Chistruga-Sînchevici Inga	1982	Dr., conf. cerc.	Cercet.șt.coord.	1	02.01.2024	
7.	Zaharov Svetlana	1962	Dr.	Cercet.șt.coord.	0,5	02.01.2024	
8.	Prohnițchi Valeriu	1964	Dr.	Cercet.șt.coord.	1	02.01.2024	
9.	Grigoraș Ecaterina	1988	Dr.	Cercet.șt.coord.	1	02.01.2024	
10.	Crîșmaru Mariana	1975	Dr.	Cercet. științific	1	02.01.2024	
11.	Tabac Tatiana	1989	doctorand	Cercet. științific	1	02.01.2024	
12.	Șîrba Vitalie	1988	doctorand	Cercet. științific	1	02.01.2024	
13.	Șoldan Elena	1984	doctorand	Cercet. științific	1	02.01.2024	
14.	Pahomii Irina	1992	doctorand	Cercet. științific	1	02.01.2024	
15.	Slav Maxim	1997		Cercet. științific	1	02.01.2024	
16.	Poalelungi Olga	1958		Cercet. științific	0,5	02.01.2024	
17.	Bîrcă Alic	1971	Dr.hab., profesor	Cercet. șt. princ.	0,5	02.01.2024	pe durata vacanței funcției
18.	Sainsus Valeriu	1967	Dr., conf.univ.	Cercet. șt. coord.	0,5	02.01.2024	pe durata vacanței funcției
19.	Cotelnic Vera / Bargan Natalia	1952 / 1977		Cercet.științific / Cercet.științific	0,25	02.01.2024 / 01.11.2024	deces 21.10.2024 / până la concurs
	TOTAL				14,5		

*Se completează doar în cazul în care persoana s-a eliberat din funcție până la data de 30 decembrie.

Ponderea tinerilor 40% din numărul total al executorilor

Directorul unității de cercetare

GAGAUZ Olga

Coordonatorul subprogramului de cercetare

GAGAUZ Olga, dr.hab., conf.cerc.

Data: 30.01.2025